

[Bødil Koch.]

som bestemte, at hvis et par forældre ikke var medlemmer af folkekirken, så skulle de oplyse om, i hvilken tro børnene skulle opdrages. Det tog jo 117 år, inden denne urimelige paragraf kunne slettes, idet det først sker nu i justitsministerens forslag, og jeg mener, at vi skal drøfte, hvad vi nu skal tage stilling til måske om andre 117 år.

Med den samme ildhu talte Grundtvig til gunst for det såkaldt tvungne borgerlige ægteskab. I folketinget — Folketingstidende 1850-51, sp. 4746 — formulerede han sine tanker på følgende måde:

„Man har påstået, at netop fordi folkekirken var evangelisk-luthersk, kunde det borgerlige ægteskab aldeles ikke finde sted for dens medlemmer — og noget uheldigere kan jeg vistnok ikke tænke mig. Men således går det med alle sådanne ubestemte navne. Jeg kan ikke tænke mig noget uheldigere, fordi det er alle vittterligt, som kende noget til evangeliet og kende noget til Luther, at evangeliet slet ikke foreskriver nogen brudevielse, og at Luther også var meget langt fra at anse den for en nødvendighed til ægteskabets gyldighed.“

Da man tidligere i den samme folketings-samling, 1850-51, drøftede loven om trosfrihed, kom Grundtvig også ind på spørgsmålet om det borgerlige ægteskab. Det var blevet foreslået, at ægteskabet skulle kunne indgås enten borgerligt eller ved kirkelig vielse, altså den samme fakultative ordning, som er gældende lov i dag. Grundtvigs mening kan læses i Folketingstidende 1850-51, sp. 479:

„Da vil jeg dog ikke fortie min mening, at jeg troede, denne bestemmelse“

— altså om kirkelig vielse —

„burde aldeles være udeladt; thi jeg mener, at skulle vi have et borgerligt ægteskab, som vistnok er nødvendigt, for at religionsfrihed kan træde i kraft, så måtte dette ægteskab være aldeles almindeligt, mens vielse i kirke eller synagoge bliver en sag ægteskabet selv — som borgerlig sag — aldeles uvedkommende.“

Det var under debatten blevet sagt af — jeg tror, det var Monrad, men jeg tør i farten ikke være ganske sikker på, at det var ham — at vore sæder og vaner skulle gøre indførelsen af, hvad vi have vænnet os til

at kalde borgerligt ægteskab, vanskeligt og utilbørligt i folkekirken. Og hertil svarer Grundtvig:

„Jeg troede, at vore sæder stod desværre mere i vejen for gode og lykkelige ægteskaber end for de borgerlige ægteskaber, og måske jeg dog må tilføje det ord, at jeg er vis på, at hvad der er godt og velsignet i den gamle sædvane, (og jeg tror, der er meget godt og velsignet i den gamle sædvane at stifte ægteskab i, hvad vi kalder Guds hus og for Herrens alter), at det netop ville komme ret for dagen, når det blev en fri sag.“

Så vidt Grundtvig. Naturligvis er det da i dag en komplet fri sag, om man vil kirkeligt eller borgerligt vies, men efter min mening er det alligevel en ufri sag, sådan forstået, at mange sidder fast i konventionernes og traditionens hægedynd. Fru Else-Merete Ross var inde på det samme. Det er jo rigtigt nok, at der er en meget stor del af befolkningen, der stadig bliver kirkeligt viet, og jeg håber da for mit vedkommende, at skulle vi få den rimelige tvungne borgerlige vielse, så ville mange føle sig på mærkelig og måske for sig selv forbløffende vis bundet af, hvad man kan kalde kirkelig kultur og tradition, og søge kirkens bekræftelse på eller velsignelse af — hvad man nu vil kalde det — det borgerlige ægteskab. Men jeg tror alligevel, at mange unge tænker: hvorfor skulle vi ikke lade os kirkeligt vie, så bliver vi også fri for balladen med de gamle, bedstemor græder, og tante Agathe vrider sine hænder, og det gør jo da heller ikke noget, det er da også meget festligt, det kan jo da aldrig skade. Men jeg tror alligevel, at det kan skade. Det hindrer nemlig folk i at tænke sig ordentligt om før beslutningen om, hvorvidt de vil have kirkelig vielse, så længe den har borgerlig retsvirkning.

I tidsskriftet Danskeren, årgang 1851, er der aftrykt et udkast til Grundtvigs tale for trosfrihed i folketinget. Der hedder det:

„Selv præster og professorer har skrevet os til, at det var et „gudsforladt“ ægteskab, der stiftedes uden brudevielse og kirkelig højtidelighed, men de må da enten tro, at et ægteskab kan være gudeligt uden guds frygt hos dem, der indgår det, og være ugudeligt trods ægtefællernes tro og guds frygt, eller også de må